

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN.

1865.

WERGELAND OG WELHAVEN.

WERGELAND OG WELHAVEN.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGSPRØVERNE FOR STUDERENDE OG REALDISCIPLE
OG AARSPRØVEN

I BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN,

fra 28de Juni til 5de Juli og fra 17de til 21de Juli 1865,

UDGIVET, TILLEGEMED SKOLEEFTERRETNINGER,

AF

Prof. MARTIN HAMMERICH,
SKOLENS FORSTANDER.

KJØBENHAVN.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

1865.

WERGELAND OG WELHAVEN.

WERGELAND,

født i Christianssand 1808; † 1845.

SKIBBRUDET.

(Af „Jøden, ni blomstrende Tornekviste“, 1842.)

„Himmel, frels os! Dette sorte
Strøg derborte
er ej Skyer; det er Land!
Det maa Norges Kyster være;
og hvor nær vi Døden ere,
viser os det krappe Vand.“

Saa en enkelt Stemme skriger.
Stormen stiger;
Ingen hører heller paa.
Men i Alles aabne Munde
staar det kvalte Raab: „tilgrunde
inden en Minut vi gaa!“

Ak! Saa lang en Frist ej gaves.
Alt begraves,
førend ud Sekunden randt.
Skibet, knust og overskyttet,
som en Gejst i Jorden tryllet,
flux for fulde Sejl forsvandt.

Men hvor Hvirvlen hvidest bryder,
op den skyder
langt om længe dog en Mand.
Det er Passageren: Jøden.
Ham alene, frelst fra Døden,
slynger Brændingen tilland

Var ej Alles Time kommen,
var alt Dommen,

at han skulde overbord.
 Thi hvorfor mon kom vel Nøden,
 tænkte de, om ej for Jøden,
 den Fordømte, som ej tror?

Til Amerika, hvor Aandens
 og hvor Haandens
 Frihed findes, stod hans Med.,
 I Europa blev ham Brødet
 altfor bedskt, i Taarer blødet,
 og hans Kiind af Skam for hed.

Braadsjø, flux tilbage hastet,
 har nu kastet
 halvdød ham mod Kystens Væg,
 som iblandt Europas Lande
 løfter sig som Fries Pande
 over Trælles lave Præg.

I en Revne mellem Stene,
 hvor alene
 Muslingen kan Fæste faa,
 har han ind sin Højre kilet,
 Venstren stræber, vidt udspilet,
 Tangens glatte Busk at naa.

Kun et Greb endnu, og inde
 vil han flude
 sig i Frihedstemplet da:
 bagom Kystens barske Rygge,
 i de frie Nordmænds trygge
 gjæstfri Filadelfia.

Havet, kun tilbageledet,
 bedre veed det:
 Døningen sig frem igjen
 skyder, lig en Midgardsslange,
 opad Klippen forat fange
 Ham, som klæber sig til den.

Sugende den greb ham, førte
 i oprørte
 Bølgers Grav ham ud paany —
 ak! som om den vidste, Norge
 det berømte, frie, borge
 vilde ej er, Jøde Ly?

BARNEMORDERSKENS SANG.

(Af Sørgespillet „Barnemordersken“, 1835.)

Jeg saa Ham. Han sad paa en flygende Hest.
Saa bortfløj hans Troskab, den giftige Blæst.

Jeg saa ham. Han stødte i Hornet. Hoho!
Halih! Haloh!

Saa højt klang, saa døde i Skogen hans Tro.

Jeg saa ham. En Hejrefjer paa hans Baret.
Saa pralte hans Ord, men saa troløst og let.

Jeg saa ham. En guldskjæftet Daggert han bar.
Meer glat var hans Tunge, den dybere skar.

Jeg saa ham. Han bar en azurblaa Tunik.
Saa blaat var, skjønt opfyldt med Slauger, hans Blik.

Jeg saa ham. En isengraa Kaabe nedhang.
Saa blegne de Lokker, han kyste engang.

Jeg saa ham. En Guldspore sad paa hans Fod.
Saa traadte i Støv han mit Æresklenod.

Jeg saa ham. Han slængte til Betlersken Mynt.
Ve, Hun var den Kvinde, han elsked i Synd.

Jeg saa ham. Hans Hest mig besprængte med Skarn,
imedens ved Gjerdet jeg ammed hans Barn.

I Regn, til jeg graaned, jeg toed mig Selv, —
hans Barn, hvor det fosser som stridest i Elv.

SOGNEFJORDEN.

(1842.)

Den har været Dødens Gjæst,
Den har sejlet paa en Torden,
Den er døbt i Rædsler vorden,
som har pløjet Sognefjorden
Forthun fra til Sognefæst.

Har Du glemt dit Fadervor,
mindes Du ej Bøn at bede:
lær den af en Guddoms Vrede!
tænk dig, Synder, da tilsæde
i en Baad paa Sognefjord!

Fjorden selv, den Havots Søn,
 af sin Fader dybt i Landet
 bortforviist, som Kain forbandet,
 i sit Mulm, med Fjeldets blandet,
 selv den kjender ingen Bøn.

Men den bedre end en Præst
 kan dig lære fromt at bede,
 ryste Hjertet i dets Rede,
 frem de glemte Budord lede,
 Du engang som Barn har læst.

Til Befal, til Bøn ej, vant,
 Sognefjordens Stiim af Bølger
 kun sin egen Vilje følger.
 Selv sin egen Storm den dølger
 som et Sværd i sit Gevandt.

Vil den suge endnu meer
 Sorthed af Hurungers Skygge,
 skyder den af sine snygge
 tandudskaarne Bølgers Rygge
 ud en „Havguuls“ sorte Fjer.

Som af Ravne pidsket da
 skyuder den sig didindunder
 Skyens Taarn, hvor Fjorden bunder,
 mætter sig med Mulm, og blunder
 til den atter vil derfra

Da — det er een Times Ro:
 Slumren endt, naar den begynder —
 da, da er det Tid, du Synder!
 at du dig i Baaden skynder:
 Fjorden slumrer ej i to.

Uden Rast og uden Rist
 vil den atter til sin Fader:
 til det store Hav, som hader
 Sønnen med de vilde Lader,
 og har derfor ham forviist.

Saa, til evig Fart fordømt,
 Fjorden fremad og tilbage
 mellem Hav og Bund maa jage,
 indtil alle sine Dage
 Tidens dybe Horn har tømt.

OPSANG FOR BRIGGEN PRECIOSA.

(1842.)

Nu tage vi et langt Farvel
 Singsallijo!
 med dig, du gamle, norske Fjeld.
 Singsallijo!
 Hurra! Hurra! for Singsallijo!
 Farvel, du gamle Graa! Farvell!
 Vi tænke, at du staar nok lei.
 Vi tænke, at du staar endda,
 mens vi er i Amerika.
 I Golfen under Mexiko
 vi skifte ej vor norske Tro.
 I Rio og i Pernambuc
 paa Norge tænke vi med Suk.
 Ja vestenfore selv Kap Horn
 i Hjertet sidder Hjemves Torn.
 Det bløder, bløder op igjen
 i Paradis-Brasilien.
 Did er det Preciosa skal,
 langt udenfor den blaa Kanal.
 Da er det først hun fører Sejl,
 naar England seer vort Agterspejl.
 Farvel, Europa! Kap Lizard
 er Næsen paa din gamle Nar.
 Men herlig som en Aftensky
 i Vest gaar op en Verden ny.
 Did stunder Preciosas Lyst
 med Sejl saa fuldt som Svanens Bryst.
 Da er det først ved Finisterr'
 hun lufter sine hvide Fjer.
 Da er det som en Svane ror
 fra Kap Vincent til Mogador.
 Og bagud gaar den hvide Foss.
 Følg os, du vilde Albatross!

Følg os, du vaade Flyvetfisk!
 Vi paa Madera faa en Pidsk.
 Det blæser varmt fra Afrika.
 Men Pico gi' vi et Hurra.
 Thi Sneen skinner fra dets Top.
 Den frisker norske Hjerter op.
 Tørhænde kommer en Korsar.
 Da Gutter, op! Kanonen klar!
 Op flyver da vort norske Flag.
 Nu kan det bli' saa varm en Dag.
 Vi tænke paa Jorsalafar.
 Hans Klinge Blaamandshov'der skar
 Vi tænke, at vi hævde maa
 Normannanavnet paa det Blaa.
 Den sorte Skonnert braser væk.
 Han saa det blinked paa vort Dæk.
 Han saa et Glimt af en Musket
 og Spidsen af en Bajonet.
 Han tænkte da: der er vel fleer?
 At dreje af det bedste er.
 Han gik i Læ, den slu Pirat.
 Da kom en fygende Dravat.
 Men lad staa til! Passat vi faar.
 Mod Vest, mod Vest, mod Vest det gaar.
 Vi bære af, og Hajen med.
 Af Os skal han ej blive feed.
 Jo bi! Der har du din Portion!
 Du pryde skal vor Gallion.
 Vi hale ham med Lænker ind,
 og spænde ud den Morders Skind.
 Vi bære af mod Vest, mod Vest!
 Vi Linjen skar. Det var en Fest.
 Da drak vi Norges Skaal med Skjemt.
 Kaptejnens blev ej heller glemt.
 Og Rhederen paa sit Koutor,
 han fik en Bommert, som var stor.

Vor vakre Preciosa med
 vi gjorde i en Skaal Besked.
 Hun, før vi vidste Ord deraf,
 har gennemkløvt det store Hav.
 Der blaaner alt i Havets Rand
 Brasiliens Slaraffenland.
 Og Rio aabner alt sin Bugt.
 Der, Preciosa, hvil din Flugt!
 Som ungen Brud sin Rosenkrands,
 sit Flag hun bær' — vort Fædrelands.
 Foruudret knapt Kreolen tror.
 at det er Nordens Triolor.
 Men Negren kommer med sin Sæk.
 Saa stuve vi fra Bund til Dæk.
 Og naar vi synes, vi har nok,
 saa op med Bramsejl! ud med Fok!
 Saa maa vi hjem til gamle Moer.
 Hun veed, vi efter Kaffe foer.
 Hun sidder bag det gamle Fjeld,
 og ønsker os paa Rejsen Held.
 Hun ønsker vi maa komme snart.
 Tilbage derfor i en Fart!
 Følg os, Atlanterhavets Haj!
 Tilbage over Porto Pray!
 Ja fra den takkede Azor
 tilbage til det elskte Nord!
 Kanalen aabner sig, Hurra!
 Nu er vi ikke langt derfra.
 Da raabe vi til Viinden: blæs!
 Vi længes efter Lindes næs.
 Vi længes svarlig hjem igjen.
 Det gjør vi i Brasilien.
 Og Apelsinen gyldenmalt
 vi spise tidt til Taarers Salt.
 Men naar vi Norge faa at se,
 Singsallijo!

da er forbi al Sorg og Ve.
 Singsallijo!
 Hurra! Hurra! for Singsallijo!
 * * *
 Hvis Visen synes dig for lang,
 saa syng en Stub deraf hvergang!
 Matrosen hugger af sin Bus.
 Med Visen gjør det samme Puds!
 Og blev den lang, saa glem dog ej,
 Singsallijo!
 Preciosa har saa lang en Vej.
 Singsallijo!
 Hurra! Hurra! for Singsallijo!

~~~~~
 AUKTION OVER „GROTTEN“*)

(1844.)

Nu skal jeg blive — o saa arm,
 saa arm som ribbet Straa:
 mit Huus og Grund,
 min Hest og Hund
 skal sælges nu i denne Stund.
 Men jeg har Noget i min Barm.
 Juristen ej skal naa.

Det er et Hjerte med et Slag,
 jevnt som mit Stueuhr.
 I al min Nød
 en Viin saa sød
 jeg har dog i dets dunkle Skjød.
 Begejstret er deraf hver Dag
 min frejdige Natur.

Men engang i min Ungdom gik
 det kanske lidt for fort.
 Af Bondens Ryg
 en Igle styg
 jeg vilde rive altfor snyg;
 men selv jeg fik et giftigt Stik,
 et Ar saa dybt og sort.

V. 53. Bus Skraa

*) For at dække Omkostningerne ved en 12 Aars Injurieproces skulde Wergelands Huus („Grotten“) og hans andre Eiendele sælges; en Ven kom ham dog itide tilhjælp. Til Processens Anledning sigtes i 3die Vers.

V. 1. ribbe pille, udkæmme.

Kanhænde er det Overtro,
 kanhænde ikke med;
 men Tanken har
 jeg ganske klar,
 at for min onde Gejst kun var
 den giftige og sorte Slo
 som Puppens Gjemmested.

Begyndt er nok Auktionen alt.
 Tænd mig en Pibe nu! . . .
 Ræk mig lidt Vand! . . .
 Jeg er en Mand;
 dog stundom svimler ogsaa Han.
 Mit Huus er med min Sved betalt;
 det kom mig blot ihu.

Kanske nu i min Hytte skal
 en Høker fæste Huus.
 Min kjære Pult
 skal blive skjult
 af Flesk og Ost og Smør og Smult;
 Øl trilles ind i Grottens Hal,
 Kognak og Spiritus.

Lad gaa! lad gaa! endskjønt jeg før
 mit vakre lille Huus
 saa ødelagt
 af Ildens Magt,
 af Lynild tversigjennem jagt.
 Til Vaaren ligger dog et Slør
 af Blomster paa dets Gruus.

Lad Huset gaa! men Brunen skal
 en ærlig Kugle faa . . .
 Her er en Hud . . .
 Kom, gjør et Bud!
 Det Hul ej skjæmmer Tingen ud.
 Men køb min Huud ej; dit Befal
 den vil dog ej forstaa.

Jeg fluder vel et Tag et Sted;
 og er det ikke nok?
 Snart fire Bord
 og sex Fod Jord

er nok før aldrig En saa stor.
 Min Genius skal flytte med,
 min Viv, min Dueflokk.
 Istedetfor min Pult et Bræt
 paa Knæ jeg breder ud . . .
 Kom, kjære Viv!
 Din Haand mig giv!
 Paany begynde vi et Liv.
 Men er det værd? Hvis Du er træt,
 da lad os gaa til Gud.

Jeg længe har paa Himlen se't:
 meer stærkt er Stjernens Blink.
 Mig syntes med
 ved Søens Bred
 den var meer blaa -- som Klokkers Bed.
 Hjælp mig, min Viv! Jeg veed ej ret,
 om det er Himlens Vink.

O! Stjernen blinked ikke saa,
 saa blaaned Søen ej,
 som hendes Blik;
 en Straale kvik
 mod Himlen skjød, en øm jeg fik . . .
 Kom, Viv! nu kan vi trøstig gaa
 i Verden ud vor Vej.

HENRIK ARNOLDUS WERGELAND er født i Christianssand d. 17de Juni 1808; hans Fader, Provst W., bekjendt fra Rigsforsamlingen og sit æggende Skrift om »Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge«, blev 1816 Præst i Eidsvold, og her, i Vuggen for Norges Frihed, drømte Digteren sine første Drømme.

Han skrev tidlig Vers, mest satiriske, og tegnede Carricaturer; den første Digtning, han udgav, var en Færce »Ah!« af Siful Sifadda*), 1827. Men ved samme Tid brød det frem med sære, tankespændte, ha-stemte Digte: Oder, Mindekvad, Skuespil, Oderne helst uden Rium, for

*) Sifadda (lang-skridtende?) er hos Ossian Navn paa den ene af Cuchulins Vognheste, »den vrinskende Hingst, Bjergets tykmankede, bredbrystede, knæisende, høitspringende, stærke Søn«. — Men Siful?

ikke at lukke op for Ords og Billeders Stimmel*). At Kjærlighedsdigtene (i »1ste Ring«, 1829) ikke ere henvendte til jordiske Elskerinder, men til deres Grundbillede, den himmelske Stella, er betegnende for hans Flugt i Digtningens Sphærer. Til daglig Brug var han paafærde ved al Slags Lystighed og skaanede »hverken sin Helbred eller sit Rygte«; alt imellem var han flittig med Studeringer eller samlede Planter eller læste i Rousseau og Ossian, mest dog i Naturens og Historiens Bog; han tog theologisk Examen 1829. Derefter, i sit 22de Aar, skrev han fra September til næste Foraar sit colossale Digt »Skabelsen, Mennesket og Messias« (720 S. stort), et Udtryk for de Ideer, »der gjenneinglødede hans hele Væsen og bestemte hans hele Virken«. Det udkom 1830, tilegnet Steffens, la Fayette, H. N. Clausen o. fl. Af Form er det et lyrisk Drama. Aanderne svæve over den dampende Klode og besyngte Skabelsens Værk; Adam og Eva skabes til langsomt at udvikle sig fra et halv dyrisk, jordbundet Sandseliv, men vaagne pludselig op, idet Serapherne Phun-Abiriel (»en tvivlfuld-dristig Aand«, Wergelands eget Grundbillede) og den elskende Ohebiel (hiin drømte Stella) tage Bolig i Manden og Kvinden; hvorledes det Aandige idelig fordunkles af det Jordbundne, ved Tyranni, ved Overtro — Konge- og Præstevælde —, indtil, efter gjentagne Lysbrudd, Sandhed, Frihed og Broderskab bliver Samfundets Grundlov, fremstilles ved Scener af Oldtids Historie og af Jesu Liv. Det er Gaaden om Kjød og Aand, løst ved det 18de Aarhundredes Deisme (jfr. H. Lassen i Norsk Aftenbl., Juni 1863). Digtet, især dets første, mythiske Decl, er et Foster af Geni, men det er ikke fuldbaaret: man føres ligesom i Mørke om i en stor

*) Jfr. Digtet »Under en Birk«, først (1829) urimet, senere udsat paa Riim:

Under en bladløs Birk — se Rimfrost i Grenene glimrer, og Træet er lig den Qvinde, der med Diamanter vil dække Sommerens Flugt! — o. s. v	Seer Du, under Birken hist — Rimfrost glimrer paa hver Kvist: Birken ligner Kvinden, som med Diamanter vil dække troløs Sommers Lil over Evakinden — o. s. v.

Egn, hører Vandene bruse, skimter de takkede Fjeldes Omrids og Stjerner paa Himlen, men man længes efter Dag. Læsere — Skumlerne fraregnede — fik det næsten ikke; men den unge Digter følte, at det var og blev hans Hovedværk, og stræbte blot efter at gjøre sit Liv til »en saa tro og prosaisk Commentær til Digtet, som muligt.«

I disse Aar var han jevnlig i Hjemmet, og vi høre derom af hans Søster*). Hans Værelse var opfyldt med Naturalier, levende Blomster, Snoge, frit flagrende Fugle; en Barkstol til at sidde paa, en Tjurfjer til Pen; paa sin Væg havde han malet en legemstor, dandsende Neger, efter et Sagn mellem de Sorte, at de, ved dandsende at styrte sig i Flammerne, kunne komme hjem til deres Fædreland, — Bønderne korsede sig, naar de kom ind at tale med »han Henrik«; midt paa Væggen et colossalt Exemplar af Norges Grundlov, bevogtet af tvende Jetteskikkelser i Døledragt med Øxer. »Jeg seer og hører ham endnu, naar han kom i tre Sæt ned ad Trappen, foer sagte fløitende og i Dandsetact gjennem Stuen, med den evig blomstrende Nellik i Brystet. Han havde altid nogle gamle Kumpaner ude i Bygden som han besøgte, og de underligste var ham de kjæreste.« — Som Tarveligheds Talsmand gik han klædt i Vadmel og hærdede sit Legeme. Han var Almuens Ven; til dens Oplysning udgav han (fra 1830) et Hefteskrift, med Anviisninger snart om Læge- og Farveplanter o. d., snart om borgerlige Pligter; især var han utrættelig for Oprettelsen af Sognebibliotheker. Hans Huldskab mod Menigmand gjorde ham til en født Fjende af Procuratorer; ved Ordet »Blodsuger« fik han da en Proces paa Halsen, som holdt ved i 12 Aar, men langtfra var hans eneste. Der var i den Tid et stigende Røre i Hovedstaden, i Anledning af Carl Johans Attentater mod 17de Mai-Festen og imod Norges Selvstændighed (Forveslaget 1829, Stortingets Opløsning 1836). Her var Wergeland i Bevægelse, baade personlig

---

* I de lange Nætter, af Forfatterinden til »Amtmandens Døtre«

— han fik en Proces for Optøier mod Militæret — og ved 17de Mai-Sange, Festtaler og voldsomme Bladartikler.

Samtidig havde han en Feide, som gjaldt Digteren. Den havde længe ulmet; efter en Udflugt til England og Frankrig (1831) pustede han til Ilden ved et Sæt Riimstumper imod levende „*monstra temporis*“, navnlig Welhaven. Striden dealte for lang Tid den studerende Ungdom og hele det litterære Samfund i to Leire. Men saa personlig den førtes, havde den sin dybere Grund. Wergeland som Forfatter, hans »rask nedrabled« *) Digte, hvori han med sin »tartarvilde Indbildningskraft« satte over baade Fornuftens og Smagens Forhindringer, hans »Eposstorm og Odebrand« og fremfor Alt det uformelige »Menneskeheds Epos, Republikanernes Bibel« forfærdede dem, der haabede og fordrede, at Kunsten, som den i Aarhundreder havde udviklet sig i Europa og hos Norske og Danske i Forening, nu skulde fæste Rod i det unge Norge, ikke Vildskud ligesom fra Urverdenen brede sig paa dets Foraarsbund. Saaledes blev imidlertid Wergeland atter her Norskhedens Repræsentant: imod danske saavel som mod svenske Anfægtelser. Som Medarbejder, siden (fra 1835) Udgiver af Bondepartiets berygtede Blad »Statsborgeren« foer han løs baade mod »Goth og Jyde« og særlig imod »Intelligentsen«, der da heller ikke skaanede ham; men han ligner sig med Løvetand, som voxer, jo mere den trædes under Fødder. Et af hans Vaaben var hensynsløse Farcer, »Papegoien« o. fl.; disses Digter Siful Sifadda regner han dog kun for sin Halvbroder, der gik i Krig for ham: — han selv svævede i høiere Syners Egne. Til en dramatisk Phantasi »Spaniolen« (1833) fik han saaledes Ideen paa en Fjeldvandring, hvor hans Fører fortalte om en mørkladen Fremmed, som her ved Fannarauk-Korset var kommen fra ham i en Snestorm og fandtes død ved Korset: det blev en Spanier, en Liberal, dødsdømt af Ferdinand d. 7de, jaget af Kongens Aand og skjærmet

*) Disse og de næste Ord s. Digtet »Et reent Blad Papir«, »Hassel-Nodder« XXXIX, »Framnæs«, Morgenbl. 1830 Nr. 223.

af Dronningens, indtil han i det frie Norge udaander i samme Stund som Tyrannen; allerede Gangen i disse Scener viser Digtningens Flugt.

Først 30 Aar gammel blev Wergeland forlovet. Han havde opgivet «Statsborgeren» og dermed sin Plads i Døgnpressen; Præstekald søgte han forgjæves. Men Carl Johan, som var og blev hans Ven, tilbød ham en Pension, og den modtog han som Honorar for fritvalgte Arbeider til Almuens Oplysning; han udgav et Blad «For Arbeidsklassen» og som Rigsarchivar «Norges Constitutions Historie». Imidlertid var han nu «Hofpensionist», «solgt», «frafalden», og hans nærmeste Venner brød Staven over ham; han bed fra sig i Farcer og Flyveblade. Men midt under Hudfletningen har han digtet en phantasirig Novelle «van Huysums Blomsterstykke» (1839), en Udtydning af disse skønne Blomsters sjælelige Udtryk. En Hjertesag for ham var Jødernes Hjemløshed i Norge; to af hans varmeste Digtninger «Jøden» (1842) og «Jødinden» høre til hans Opraab i denne Sag (jfr. Hasselnødd. XXIV). Fra sine Reiserindringer hentede han Farverne til ildfulde Skildringer i «Den engelske Lods» (1844), en Fortælling paa Vers. Foruden adskillige Skuespil, mærkeligst ved den indsprængte Lyrik, skrev han Opsange for Søfarende, Børnesange og Eventyr, Viser i Hallingmaal og en Mangfoldighed af Leilighedssange. Enkelte af Wergelands Digte, især af de mindre og senere, ere fuldt udformede, ligesom indblæste (som Skibbrudet og Juleaftenen i «Jøden», Sognefjorden, Til min Gyldenlak o. a.); de fleste synes baade anlagte og udførte med Improvisationens Higen og Hast; men Dristighed i Flugten, Friskhed i Stemningen og idelige Solblink af lyse Tankebilleder træffe vi næsten i dem alle. Hvad Indholdet angaaer, har han selv givet sin «banlyste» Harpe Vidnesbyrd:

„Frihed, Kjærlighed og Smerte
Tante fra dens Aandehjerte;

Republikens Colonnader
Skinne bag dens Strengeråder;

I dens Dyb sig Idealer
 Som i Tryllespejlet maler.
 Heller Syner mig forvirre,
 End en Løgn dens Malm skal irre!“

For Menigmand gik gjerne hans Ord meget for høit, men Melodierne fattede de, og at Digteren var deres Ven: aarlig hver 17de Mai bragte de ham et Leve, og hans Navn er knyttet til Dagen. Under sin sidste Sygdom kunde han den Dag ikke holde sig inde, og derved fik han sin Helsot. Paa Sygeleiet omarbeidede han sit store Menneskehedens Epos, morede sig med at skrive sit Livs Erindringer («Hassel-Nodder») og har digtet indtil sit Yderste. Hans sidste Digt var et Farvel til Blomsterne i hans Vindue:

Gyldenlak, før Du din Glands har tabt,
 da er jeg Det, hvoraf Alt er skabt;
 ja før Du mister din Krones Guld,
 da er jeg Muld.

Idet jeg raaber: med Vindvet op!
 mit sidste Blik faar din Gyldentop.
 Min Sjel dig kysser, idet forbi
 den flyver fri.

Togange jeg kysser din søde Mund.
 Dit er det første med Rettens Grund.
 Det andet give du, Kjære husk,
 min Rosenbusk!

Udsprungen faar jeg den ej at se;
 thi bring min Hilsen, naar det vil ske;
 og sig, jeg ønsker, at paa min Grav
 den blomstrer af.

Ja sig, jeg ønsker, at paa mit Bryst
 den Rose laa, du fra mig har kyst;
 og, Gyldenlak, vær i Dødens Huus
 dens Brudeblus!

Wergeland døde den 12te Juli 1845, kun 37 Aar gammel.

WELHAVEN,

født i Bergen, 1807.

PROTESILAOS.

(Nyere Digte, 1845.)

Blandt græske Kæmper paa Trojanertoget
 fik ingen Helt saa bitter Lod som han,
 der først af Alle faldt paa fjendtlig Strand,
 og maatte sãnde der Orakelsproget,
 Det strenge Sprog, der lød fra Delphis Hule,
 og vandred varslende fra Mund til Mund:
 „Den første Helt, der staaer paa Trojas Grund,
 er og den Første. Erebos skal skjule!“

„Protesilaos“, raabte alle Munde,
 „det sorte Varsel peger paa dit Navn!“
 men han stod freidig i sin Snekkes Stavn,
 og vendte Blikket kjækt fra Hjemmets Lunde.

Og ingen Rædsel holdt hans Mod tilbage;
 han drog fra Tempes underskjønne Dal,
 og havde trodset i sin Afskeds Kval
 Laodamias elskovsfulde Klage.

Men da de hule Skibe kunde standse
 den lange Reise ved Dardaners Kyst,
 da vilde Ingen ile frem til Dyst,
 hvor Hektor svingede den tunge Landse.

Kun han, som Guders Villie havde kaaret
 til Vei at bryde for Achæers Hær,
 Protesilaos, voved Livet der,
 og stred paa Stranden, og fik Banesaaret.

Mens Hærskrig gjalded og mens Vaaben funkled,
 Hænstrakt i Støvet laae den ædle Helt;
 der bragtes intet Bytte til hans Telt,
 i Tiaarskampen blev hans Ry fordunklet.

Men siden bares han til Ærens Tinde,
 hans Navn blev regnet i Heroers Tal,
 og Folket vandred til hans Tempelhal,
 hvor Hymnens Røst bevarede hans Minde.

Og fra de straalende Heroers Alder
 gjenlyder endnu denne dybe Røst:
 „Hvo der gaaer foran i en Alvorsdyst,
 han seirer ei, han kæmper kun og falder“.

RAAD FOR URAAD.

(Reisebilleder og Digte, 1851.)

Gudmund Thordsen Storebingen,
han var gjev i Et og Alt;
smal om Livet, bred om Bringen,
fast paa Taa, hvor Andre faldt;
glad og let, men arm paa Gods,
derfor var han flink tilføds;
flink, med Skræppen paa sin Nakke,
baade op og ned ad Bakke.

Knud Labeit i Vium-aasen
var en tvær og uglad Mand;
men han havde Fæ i Baasen,
Sølv i Skab og fulde Spand.
Knud var baade grim og gram,
skak i Vext og hofotelam;
derfor drog den rige Styggen
helst i Vei paa Hesteryggen.

Ingeborg i Fagerlien,
bedre Terne saae du ei.
Gik hun først paa Sæterstien
blev den snart en Alfurvei.
Bygdens unge Karleflok
drog tilsæters flittigt nok;
men hun saae, hun endsed Ingen
uden Gudmund Storebingen.

Det gik hen til ud paa Høsten
Sæterhytten stod forladt.
da blev Gudmund reiselysten,
og saa tog han Skræppen fat.
Mens han drog paa Salg og Kjøb,
Gudmund fra sin Lykke løb.
Knud Labeit, hvis Fart var liden,
passede desbedre Tiden.

Saa kom Gudmund hjem forsilde;
thi hans Hjertenskjær var Brud,
tvungen, skjønt hun bar sig ilde,
solgt for Sølv til rige Knud.
Gudmund sagde: „stands din Graad,
vent, der findes vel et Raad,
Raad for Uraad, om ei førend
du skal ind af Kirkedøren.“

Det blev Vaar i alle Dale,
 Elven steg og Løvet sprang;
 da begyndte Knud at prale
 med den Fest, han fik igang.
 Der blev brygget, der blev bagt,
 der var nok af Stads og Pragt;
 vidt omkring drog efter Gjester
 Spillemand og Kjøgemester.

Mellem Fagerliens Birke
 og det stride Elvedrag
 red i Brudefærd til Kirke
 Knud Labeit paa Pintsedag.
 Foran Spillemanden drog,
 saa kom Bruden med sit Tog;
 først bag Den, der slog paa Tromme,
 saae man Knud med Følge komme.

Men i Skjul af grønne Grene,
 ved den samme Kirkesti,
 Gudmund Thorsen gik alene
 just da Færden kom forbi.
 Snildt han passed sine Skridt
 saa han fulgte Brudens Ridt;
 og da var der Intet uden
 Krattet mellem ham og Bruden.

Saadan gik det frem til Nettet,
 der hvor Elven bøied af;
 her stod Flommen over Græsset
 op til Sti og Gjerdestav.
 Kirken laae saa nær derved
 over paa den anden Bred;
 men af Bro der var ei andet
 end en Stump, som drev i Vandet.

„Tør der Nogen vade over“,
 raabte i sin Vaande Knud;
 „Den, der prøver det, jeg lover
 Vium-aasens bedste Stud“.
 Men de svared ham med Spot:
 „Rige Knud, du lover godt —
 vade over, det kan Ingen“.
 „— Jo jeg kan“, sa' Storebingen.

Og i Tummelen og Larmen
 frem til Bruden trængte han;

løfted hende høit paa Armen,
sprang saa i det stride Vand.
Elven om hans Hofte stod,
men han stemmed sig imod,
og man saae ham opret skride
over til den anden Side.

Da han stod paa Kirkevolden,
jubled Store der og Smaa.
I hans Arm sad hel og holden
Bruden med sin Krøne paa.
Knud Labeit forsøgte ei
Gudmunds nye Kirkevei;
Ingen af hans Bryllupsfæller
bar ham over Elven heller.
Folk paa dette Kirkestævne
loved, og besvore det,
at hver Mand med al sin Evne
skulde staae paa Gudmunds Ret.
Præst og Klokker ligedan
loved ham at holde Stand;
Knud blev snart saa spag tilmode,
at han gav sig med det Gode.
Og man har i disse Egne
fra den Tid et Mundheld haft,
som i Korthed kan betegne
Gudmund Storebingens Kraft:
Er et Arbeid tungt og slemt,
har man strax den faste Skjæmt,
naar man just faaer Bugt med Tingen,
„Jo jeg kan, sa' Storebingen“.

~~~~~  
ET BARNDOMSMINDE.

(Halvhundredte Digte. 1848.)

Jeg var lyksalig paa min Barndoms Kyst —  
Jeg sendte Snekker ud i Bølgers Dyst,  
og plukked Roser mellem mørke Fjelde,  
og efter Dagens legende Bedrift  
jeg læste Krøniker og hellig Skrift  
og hørte Eventyr om Jætters Vælde.

Men fremfor Alt jeg tog det som en Fest,  
naar stundom med min Fader, der var Præst,  
jeg havde Lov paa Sognebud at følge.

Ja, som en lille slummermødig Dreng,  
 jeg kunde hurtig glemme Søvn og Seng  
 og drage med ham over Bjerg og Bølge.  
 Hvor klart erindrer jeg en sildig Kveld,  
 da til en Hytte bag det øde Fjeld  
 han blev med Ilbud og med Taarer hentet.  
 Jeg sad paa Sadelbuen i hans Arm,  
 hans Kappe dækked mig, og holdt mig varm,  
 og i min Favn jeg havde Sakramentet.  
 Paa steile Skrænter klatrede vor Hest  
 med sikre Sandser gjennem Høstens Blæst,  
 mens Egnens Grunde hviled natlig dunkle.  
 Dybt under Stien stod den sorte Lund,  
 og Alt var øde, og i Dalen kun  
 jeg saae et Stjernesker paa Kjernet funkle.  
 De løse Stene i den vilde Klev,  
 hvorover Vinden Taageskyen drev,  
 gled ud mod Dybet over Fjeldets Skulder;  
 i Lyngen bragede det bratte Fald,  
 og fjernt i Dalen lød fra Bjergets Hal  
 med tifold Efterklang det dumpe Bulder.  
 Men stille sad jeg paa det trygge Dyr,  
 og Natten var mig som et Eventyr,  
 hvis Tryllesti jeg turde selv befare.  
 Dens Angster kunde ei mit Indre naae;  
 min Faders Bryst jeg hørte roligt slaae,  
 og i hans Arm jeg kjendte ingen Fare.  
 Selv var han taus, og kun en enkelt Gang  
 han spurgte mig, om Veien blev mig lang,  
 og bøied sig og kyssed mig paa Kinden.  
 Og atter sagde han: „Vi er der snart,  
 og inden kort vil Veiret blive klart,  
 og under Fjeldet mærke vi ei Vinden.“  
 Tilsidst den hvisked kun fra Ur og Krat,  
 da Kleven sænked sig og standsed brat  
 ved Fjeldportalet til en dyrket Slette.  
 Et Glimt af Maanen faldt i Dalen ned,  
 det snevre Pas var som et Borgeled.  
 og Klippen stod paa Tunet som en Jette.  
 Hvor sælsomt drønned det, da Hestens Sko  
 slog Gnister paa den hellelagte Bro,

hvorunder Elven mod en Afgrund skummed.  
 Da banked Hjertet stærkest i mit Bryst,  
 det var for mig som om hver Nattens Røst  
 ved denne pludselige Klang forstummed.

Som Trolde Værn, hvis Styrke er forbi  
 naar Helligdommen drager ind deri,  
 veg nu med Et hver Klippemur tilside.  
 Paa Bakken Hytten mellem Birke laae,  
 og Ilden flammed fra dens Arnevraa  
 og lyste paa den Vei, vi skulde ride.

Ved denne Arne hviled jeg om Lidt  
 og tænkte atter paa det dunkle Ridt,  
 mens Øiet dvæled ved de røde Flammer.  
 Fra Dalens Bund jeg hørte Elvens Gang,  
 og til dens Brusen lød der Psalmesang  
 og Messetoner fra den Syges Kammer.

Men denne Nat jeg skued tidt igjen,  
 naar Livets Vei gik over Klipper hen,  
 og Blikket svæved raadvildt over Ødet.  
 Ved dette Minde glemte jeg min Frygt,  
 som da jeg sad ved Faderhjertet trygt  
 og drog tilfjelds med Kalken og med Brødet.

~~~~~

EN SANGERS BØN.

(En Digtsamling, 1860.)

Verdens Tonefylde føres
 viden om i Klang og Kvad;
 Strengespil og Tunger røres,
 Ord og Toner følges ad.
 Under denne Strøm, som lyder,
 tyst i alle Sjele flyder
 Dybet som af Gud kun høres.

Stille Dyb, hvor Toner blunde,
 som skal vaagne lydt engang,
 kun din Brede de dunkle Lunde
 har et Nyn, en dæmpet Klang.
 Lilfigt gjeennem Toners Rige
 Nyn og Klang vi høre stige
 fra de dunkle, skjulte Grunde.

Saligt har mit Øre dvælet
 ved saa mangen Toneleg,

mens til Sange den besjeled
 Haab, som af mit Indre steg.
 Han, der Hjertets Uro hørte,
 naadigt ved min Tunge rørte,
       skjenkede mig Sangermælet.

Men i Dybet, som jeg gjemmer,
 dulgt for Verden, kjendt af Gud,
 der har Sjelen bundne Stemmer,
 som skal løses paa hans Bud;
 Sukke kun derinde bæve,
 at hans Aand vil oversvæve
       Dybets Liv, som han fornemmer.

Aanders Herre, du skal raade
 for de Skatte, du mig gav.
 O, men vis mig og din Naade,
 naar min Sang er stilnet af;
 thi alt mer mit Hjerte banker
 i usigelige Tanker
       ved den store Livets Gaade.

Lad min Sangerkrands da slynges
 hen i Støv paa Glemsels Kyst,
 naar kun hist, hvor Alt forynges,
 Sjelens Dyb har lutret Røst;
 naar kun der jeg griber Tonen
 i det store Kvad for Thronen,
       som til Himlens Harper synges.

JOHAN SEBASTIAN WELHAVEN er født den 22de December 1807 i Bergen, hvor hans Fader var Præst; han blev Student 1825.

Allerede i Skoleaarene havde hans tidlig vaagnende Sands for Kunst og Litteratur faaet baade Næring og kyndig Veiledning. Han havde Barndomserindringer om flere af det »norske Selskabs« Efterlevende: Nordahl Brun, Rein, Claus Frimann; hans Lærer, den livfulde Sagen, levede i Minder fra Rahbeks Bakkehuus, og saaledes faldt et Skjær fra disse den fælleds Litteraturs Arnesteder ud over hans første Ungdom. Nu var Litteraturen for længe siden skilt i dansk og norsk. I Danmark var det Kunstens

og Smagens Tid, der kom baade digterisk og kritisk til Orde bl. A. i Heibergs »Flyvende Post« (1827-30). I Norge tegnede det anderledes. Her hørtes, foruden Døgnets Tummel, endnu mest Efterklang af ældre Toner eller hoimælede Nationalsange, og da der endelig hørtes en ny Harpes Brus, saa var det Wergelands Ungdomsdigte (1827-30): de platte Farcer, svimmelhøie Oder og det monstrøse »Menneskeheden's Epos«. Hans Digtninger bleve hilsede som Førstegrøden af en norsk Litteratur, — fra den anden Side som Feberphantasier, Taagedunster, »et Chaos, hvori Drager svømme«. Dette var Welhavens Ord i et anonymt lille Digt, der, skarpt og velformet, fandt Gjenklang i en vid Kreds. Han og Wergeland vare Studenter fra samme Aar, Kammerater, men fødte Modstandere. Det varede ikke længe, inden Wergeland gjorde Striden personlig ved nogle sifulinske »Versstumper« som Rundsang for Studentersamfundet; Welhaven svarede med et Sæt hvasse Epigrammer, som han selv oplæste i Samfundet; de bleve, uden hans Vidende, offentliggjorte og saftig besvarede. Hans Gjensvar var Skriftet »Henrik Wergelands Digtekunst og Polemik, ved Actstykker oplyste« 1832, som fremkaldte et anonymt Modskrift af Wergelands Fader. Imidlertid havde Rivningerne i »Studentersamfundet« ført til, at »Intelligentsen« for en Tid udskilte sig i et »Studenterforbund«, med eget Ugeskrift »Vidar« (udg. af Welhaven, Schweigaard, P. A. Munch o. fl.). Til Grund for de litterære laae dybere sociale Modsætninger, og Gjæringen tiltog, i stedse videre Kredse.

Endelig fik den Luft ved de djærve, udfordrende Ord af Welhaven i »Norges Dæmring, et polemisk Digt«, 1834. Fra sit Fødelands mægtige Natur i Vinterens og den milde Sommers Tid vender han Blikket mod sit Folk, som endnu ligger halv i Vinterdvale eller lever for Dagens Uro og Nødtørft; Stiftsstæderne faae hver sit Skudsmaal læst: overalt Lamhed i Daad og Tale, kun Smaa-hedsaand eller et »øllet Sværmeri«, et Skrig om Frihed og Norskhed, og af Skriget lader man sig dominere; hvad

Nyt der rører sig, kommer for tidlig til Verden, i Chimerers Skikkelse; ved en aandelig Qvarantaine lukker man sig ude fra Verdenslivet og sløver Aandens Sands; det gjælder om at vaagne op af Tryghed og Selvbehag og blive et Folk igjen, Fædrene ligt:

Thi Glandsen, der i Ahne-Hallen brænder,
Kan ei fortabas, er en hellig Arv,
Der falder renterig til Folkets Tarv,
Naar det kan hæve den med voxne Hænder;

Og medens Hallen sine Funker sender
Til Aandens Virken og til Plov og Harv,
Groer atter Helteoldets faste Marv
I klare Hjerner og i stærke Lænder;

Og derfor flyver med sit Varselsord
Den høie Saga over Fjeld og Fjorde,
Og Folket undres ved den sære Klang:

„Din Hjemstavn, Bonde! er en hellig Jord;
Hvad Norge var, det maa han engang vorde
Paa Land, paa Bølge og i Folkerang!“

Digtet er udarbejdet i en Kjæde af 76 Sonetter, et ubekvent Versemaal for en Straffetale, men ved sin Formskjønhed en Hjemmel for Digterens Adkomster som Kunstens og Dannelsens Talsmand. Hans Ord vare som talte ud af Manges Sjæl, en sand Lindring og Styrkelse tillige. Nogle holdt dog ikke af at see dem offentlig udtalte, tilmed i et Digtværk, og »Folkesagens Vægtene« faldt over ham som en Landsforræder, med »Forsvar for det norske Folk« og Forsmædelser mod »Dæmringens Lucifer« og hans oprørende Spot over deres fædrelandske Følelse. Det manglede ikke paa Gjensvar, dog sjælden fra Welhaven selv. Under Spændingen med Sverrig og de langvarige indre Brydninger mellem de »Nationale« eller Folkepartiet og »Intelligentsen«, fik denne (fra 1836) sit Organ i Dagbladet »Den Constitutionelle«, hvori dygtige Kræfter af den unge Slægt drøftede Fædrelandets Anliggender. Welhaven meddeelte her Digte, Reisebilleder, Afhandlinger om Kunst, sjælden et polemisk Indlæg. Men

den Strid, han havde reist, blev af indgribende Betydning for Norges Cultur; Folket vaagnede til Selvbetragtning, og hvad der rørte sig i det, fik herefter en ulige sundere Væxt.

Fra 1840 har Welhaven været Universitetslærer, i Philosophi; ogsaa Litteraturhistorie har han omhandlet, saavel i Forelæsninger som i Skrifter. Af Digtninger siden »Norges Dæmring« har han, foruden den stemningsrige lille Fortælling »En Sjæl i Vildmarken« (1854), kun udgivet lyriske Digte, ialt fire mindre Samlinger, den første 1839, den sidste 1859. Vi finde her Stridens Mand i fredeligt Samliv med Naturen og sit eget Hjerter; en mandig Personlighed møder os selv i hans tungsindige Sange. Om Stoffets Begrænsning have vi hans egen Udtalelse: »Før jeg blev mig mit poetiske Kald bevidst, kunde jeg skrive Vers med en i Sandhed strømmende Production. Men en dybere indre Erfaring og den modnede Selvbevidsthed gav mig, tilligemed et Indhold, Synet for mit Anlægs Grændser og for dets rette Udviklingsformer. De poetiske Opgaver, som umiddelbart tiltalte mig, var just de samme, som jeg ved Eftertanke kunde gennemtrænge og bringe til virkelig Afslutning; al anden Digtning har jeg ladet uforsøgt«. Følte han stundom Sangen »indsluttet i Tankens Svøb« og maatte trøste sig med »Hjertets Monologer« (s. Digtene: Sangens Væld, En Monolog, En Sangers Bøn), saa var der dog, foruden det betragende Læredigt, Emner nok for hans Anlæg; i klart at udfolde Emnet ved sproglig og rhythmisk Fremstilling har han sit Mesterskab. Mange af Welhavens Tankedigte ere natursymbolske, andre gaae ud fra Mythedigtningen (Protesilaos o. fl.), idet hist et Naturindtryk, her et Sagn gjøres levende for Indbildningskraften, for, typisk udlagt, at tages til Speil for en aandelig Erfaring. Selv den rigt og kjærligt gjengivne Erindring fra hans eget Liv, »Et Barndomsminde«, har idetmindste til Udgang en symbolsk Hentydning. Et nyt, tilmed nationalt Sagnstof tilbød sig ved den begyndende Indsamling af norske Folkesagn (Asbjørnsen og Moe). Dette Stof har Welhaven afvundet

nogle af sine ypperste Digtninger: fortællende Romanzer, stemte efter Sagnet Grundtone, snart en lønlig Gru, som i Huldresagnet om den fredløse »Eivind Bolt«, snart et trohjertet Lune, som i »Raad for Uraad«; i »Asgaardsreien«, der grunder sig paa en Retssag om Slagsmaal ved et Bondebryllup, har han taget Sagnet om den vilde Jagt til Indfatning og smeltet disse Bestanddele sammen med slaaende Virkning.

En anden Aare af hans Digterbegavelse kjendtes i hans Samtales Improvisationer, hvor Indfald og Stemninger kom til Orde i utæmmet Friskhed; hvad der saaledes strømmede fra ham, har vel forresten mere indskrænket end befrugtet hans litterære Virksomhed. I Prosa har Welhaven udgivet norske Skildringer, deriblandt de characterfulde »Billeder fra Bergenskysten« (udg. 1842); fremdeles Afhandlinger om Fælledslitteraturen, navnlig dens Normænd: om Peder Dass, om Holberg, om Claus Frimann, samt Udvalg af hans Digte, og fire Afhandlinger, samlede under Titel »Ewald og de norske Digtere« 1863. Ved disse litterærhistoriske Fremstillinger, udførte med grundigt Studium og en egen kritisk, billedstormende Sandfærdighed, er der kastet nyt Lys, især over det »norske Selskab« og dets Brydning med Ewalds Venner, en Brydning, der har Adskilligt tilfældes med den, hvori han selv var stillet. Det var ligemeget hans Opgave at hævde det norske Element og at staae Norskheden inod; og da den større, nordiske Eenhedstanke vaagnede, var han rede og var blandt de Første, der hilsede den, baade med Sang og Tale. Fælledskabet med Danmark og med Norden som et Hele har ikke havt alvorligere Talsmand i Norge end Welhaven.

SKOLEEFFTERRETNINGER.

JULI 1865.

Tilligemed Bekjendtgjørelsen af 30te November 1864 modtog jeg en Skrivelse samt Circulaire fra Cultusministeriet, hvilken jeg i December besvarede saaledes:

«I Gjensvar af Ministeriets Skrivelse af 12te d. M. angaaende Underretning om, hvorvidt og hvorledes den i Post 5 og 6 af Bekjendtgjørelsen af 30te f. M. indrømmede Frihed agtes benyttet her ved Skolen, har jeg den Ære at meddele:—Til Post 5 om Religionsunderviisningen: I Overensstemmelse med hvad der i min Betænkning til Ministeriet af 28de October f. A. er anført mod Forslag om lignende befalet Læsning uden Støtte i Afgangsprøven, ønsker jeg i Skolens Afgangsklasse at indskrænke Religionsunderviisningen til Læsning af det Nye Testamente i Grundsproget med fornøden Forklaring. Den i Post 6 indrømmede Ordning, hvorefter Latinunderviisningen kan begynde i næstnederste Classe med foreløbig 5 Timer ugentlig, er allerede gjældende her ved Skolen, idet der i 1ste Fælledsklasse, som svarer til 2den (næstnederste) Classe i de kongelige Skoler, læses og siden 1845 har været læst Latin, først med 4 Timer og siden 1851 med 6 Timer ugentlig.

Med Hensyn til Hovedpunktet i den nye Skoleplan, nemlig at Lavalderen for Optagelse og Afgang nedsattes med et Aar, maa jeg — efter i Betænkningen af October f. A. og siden i en udførligere Afhandling (aftrykt i Skolens Program for 1864) forgjæves at have ud-

talt mig imod en slig Forandring — tillade mig en nærmere Forespørgsel. At den ved Afgangen fordrede Sum af Kundskaber og Færdigheder vil kunne være tilegnet ogsaa med 17 Aars Lavalder, beroer paa, at de lovbestemte Fordringer ere og maae være stillede i en vis Almindelighed. Den classiske Forfatterlæsning, Mathematik, Historie kan, i fuld Overeensstemmelse med Loven, meddeles ved en friere eller knappere Behandling og tildeels i et større eller mindre Omfang; med samme Disciple, samme Lærerkrafter og samme Faggruppe er det Lavalderen af 17 eller 18 eller 19 Aar osv., der nøiere begrænder Underviisningens Omfang og Behandling. At flytte Skolernes Lavalder for Ind- og Udgang fra 10 og 18 Aar til 9 og 17 Aar er, saavidt jeg skjønner, at borttage en Betaarsklasse foroven og tilsætte en forneden og at omlægge Læreplanen derefter, — ligesom ved den 1844 foreløbig og 1850 endelig vedtagne Reform paa eengang Afgangsalderen blev forhøiet med et Aar og Skolen udvidet med en Classe. Ved strax og ligefrem at skride til en saadan ny Ombygning, vilde man fries for idelige Smaaforandringer i Læreplanen og for de mangeslags Ulemper ved, at indtil videre Lavalderen for Skolernes nuværende Disciple i enhver Classe (i Medfør af den hidtil gjældende Skoleplan) er 1 Aar høiere, end den (i Medfør af den nye Plans Post 1, 3 og 8) er stillet i Udsigt for nyindkommende Disciple. Men da der i saa Tilfælde vilde behøves midlertidige Bestemmelser om Lempelse ved Afgangsprøven for de nærmeste Aars Vedkommende, og da Bekjendtgjørelsen af 30te f. M. saavel som det meddeelte Circulaire af 12te ds. ikke antyder Noget somhelst herom, er jeg i Tvivl om, at den nævnte Ombygning er paatænkt af Ministeriet. At foretage den i den af mig bestyrede Skole, tager jeg da saameget mere i Betænkning, som der ikke blot hidtil er lagt synlig Vægt paa Eensartethed mellem de forskjellige Skoler, men tillige nu bebudes Forhandlinger om at vende tilbage til den i andre Lande ukjendte, hos os efter moden Overveielse

opgivne og ifølge min Overbeviisning fordærvelige Styrkeprøve mellem Skolerne ved en fælleds Examenscommission. Under disse Omstændigheder tillader jeg mig at forespørge, hvorledes Ministeriet agter i de kongelige Skoler at iværksætte de af Forandringen med Lavalder følgende Forandringer i Classefordeling og Læreplan.

Borgerdydskolen paa Chh. den 22de December 1864.

Ærbødigst

M. Hammerich.»

Ministeriets Betragtning af den foretagne Nedsættelse af Lavalderen for at optages i de kongelige Skolers forskjellige Classer og for at indstille sig til Afgangsprøven fremgaaer af Circulaire af 20de Mai 1865, hvori det om dette Punkt hedder: «Med Hensyn til den ved Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 givne forandrede Bestemmelse om Lavalderen for Optagelsen i Skolerne give forskellige Forespørgsler Ministeriet Anledning til at bemærke, at Ministeriet ved at udvirke denne Bestemmelse ingenlunde har havt til Hensigt at bringe det dertil, at Disciplene i Reglen forlade Skolen med det fyldte 17de Aar, eller forudsat, at Klassernes Disciple herefter i Gjennemsnit ville være et Aar eller næsten et Aar yngre, og at der ved Underviisningen skal tages et væsentligt Hensyn hertil som en bestemmende Forudsætning, men at Ministeriet alene har andraget paa Forandringen, fordi de mange af Rectorerne anbefalede Ansøgninger om Aldersdispensation maatte overtøye Ministeriet om, at ikke faa Drengene kunne følge med det bestemte og opstillede Lærecursus i en noget yngre Alder end den, der før var lovbestemt, og fordi det overhovedet vilde give Forældre og Rectorer en friere Raadighed i Bedømmelsen af, hvad Drengen kunde modtage og lære.»

STATISTISKE MEDDELELSER.

I Juni og Juli Maaned 1864 afholdtes, i Overværelse af Conferentsraad Madvig som Examenscommissair og tildeels som Censor, Afgangsprøve for Studerende her ved Skolen. 2den Deel afholdtes: skriftlig (latinsk Stil. latinsk Oversættelse, Udarbeidelse i Modersmaalet, arithmetisk og geometrisk Udarbeidelse) den 8de, 9de og 10de Juni; mundtlig, Dagene fra 2den til 11te Juli, i Latin (Dr. E. Holm og Prof. M. Hammerich; Meddommere: Prof. H. Blache og Collaborator P. K. Blichert); Græsk (Rector C. Berg og Cand. theol. A. Larsen; Conf. Madvig og Dr. E. Holm); Historie (Cand. theol. A. Ingerslev; Collab. J. Helms og Stud. mag. A. Falkman); Religion (Cand. theol. G. A. Exner; Pastor P. Fenger og Cand. theol. A. Larsen); Arithmetik og Geometri (Cand. polyt. A. Andresen; Dr. phil. C. Tüchsen og Cand. polyt. C. Otterstrøm); Naturlære (Cand. polyt. E. Ibsen; Inspecteur L. Friis og Cand. polyt. A. Andresen); Hebraisk (Cand. theol. G. A. Exner; Lic. theol. Pastor C. Rothe og Cand. theol. A. Larsen). Udarbeidelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Conf. Madvig og Cand. theol. A. Ingerslev; de latinske Stile og Oversættelser af Dr. E. Holm, Conf. Madvig og Collab. Blichert.

De Følgende bestode Prøven:

- Bilsted, Ernst, en Søn af afd. Regimentsquarttermester Bilsted, indkom i Skolen August 1861.
- Bonnesen, Peter, en Søn af Skibsbygmester Bonnesen her i Staden, indkom i Skolen December 1857.
- Fenger, Peter, en Søn af afd. Pastor F. Fenger, indkom i Skolen December 1859.
- Jensen, Ferdinand, en Søn af Urtekræmmer Jensen her i Staden, indkom i Skolen August 1859.
- Larsen, Michael, en Søn af Pastor Larsen i Nykjøbing paa Mors, indkom i Skolen September 1860.
- Lassen, Friederich, en Søn af afd. Overpræsident Lassen, indkom i Skolen August 1861*).
- Nutzhorn, Octavius, en Søn af pract. Læge Nutzhorn her i Staden, indkom i Skolen August 1859.
- Olrik, Torkel, en Søn af Conferentsraad Olrik her i Staden, indkom i Skolen Mai 1858.
- Picker, Eduard, en Søn af Dreiermester Picker her i Staden, indkom i Skolen August 1859.
- Rung, Georg, en Søn af Syngemester Rung her i Staden, indkom i Skolen August 1861.
- Thomsen, Alfred, en Søn af afd. Regimentsquarttermester Thomsen, indkom i Skolen August 1861.
- Vølcksen, Valdemar, en Søn af Skrædermester Vølcksen her i Staden, indkom i Skolen August 1859.

Charaktererne sees af omstaaende Liste.

*) Efter eget Ønske er han forbleven i Skolen og indstiller sig paany til Afgangsprøven dette Aar.

	1ste Deel 1862.				2den Deel 1864.										Hovedcharacter.	Hebræisk.
	Tydsk.	Frausk.	Geographi.	Naturhistorie.	Udarb. i Modersmaalet.	Latin skriftl.	Latin mundtl.	Græsk.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturalære.			
Bilsted, Ernst	g	mg	g	mg	g	g	mg	g	mg	g	g	tg	g	Anden Character		
Bonnesen, Peter	mg	mg	mg	ug	g	tg	g	mdl	mg	mg	ug	mg	ug	Anden Character		
Fenger, Peter	tg	g	mg	mg	g	mdl	tg	mdl	mg	mg	g	g	mg	Anden Character		
Jensen, Ferdinand	g	mg	ug	ug	mg	tg	mg	mg	ug	mg	ug	ug	mg	Første Character	g.	
Larsen, Michael	mg	g	ug	ug	mg	tg	g	mg	mg	ug	g	g	mg	Første Character		
Lassen, Friederich	mg	mg	mg	mg	g	mdl	g	mg	g	mg	mg	g	mg	Anden Character		
Nutzhorn, Octavius	g	mg	ug	mg	mg	mdl	g	tg	mg	g	mg	g	g	Anden Character		
Olrik, Torkel	mg	ug	ug	g	mg	tg	mg	mg	mg	mg	mg	g	mg	Første Character		
Picker, Eduard	mg	ug	ug	mg	mg	tg	mg	mg	ug	mg	ug	ug	ug	Første Character	ug.	
Rung, Georg	mg	g	g	g	g	tg	g	mdl	g	g	mg	mg	ug	Anden Character		
Thomsen, Alfred	g	mg	mg	g	tg	tg	mg	g	g	mg	tg	g	mg	Anden Character		
Vølcksen, Valdemar	ug	mg	ug	ug	g	g	mg	g	mg	mg	mg	mg	mg	Første Character		

* Iste Deel af Afgangsprøven for Studerende afholdtes: skriftlig (tydsk Stil) den 10de Juni; mundtlig, Dagene fra 7de til 11te Juli, i Tydsk (Cand. jur. M. Funch; Adjunct J. Kaper. Cand. theol. G. A. Exner); Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Conf. Madvig, Dr. E. Holm); Geographi (Cand. theol. A. Ingerslev; Collab. J. Helms, Collab. P. K. Blichert); Naturhistorie (Dr. phil. V. Bergsøe; Docent F. Didrichsen og Cand. phil. L. Jørgensen).

28 Disciple af Overgangsslassen bestode Prøven med følgende Udfald:

	Tydsk.	Fransk.	Geographi.	Naturhistorie.
Andersen, Andreas	g.	g.	mg.	ug.
Barchalia, Ludvig	mg.	mg.	mg.	ug.
Bärentzen, Thorvald	g.	g.	g.	mg.
Christensen, Arnold	mg.	mg.	mg.	ug.
Christensen, Valdemar	g.	g.	g.	mg.
Dahlberg, Andreas	g.	mg.	mg.	tg.
Fenger, Sophus	mg.	tg.	mg.	ug.
Grandjean, Axel	g.	g.	g.	ug.
Grün, Herman	mg.	mg.	g.	ug.
Grønvold, Frederik	g.	g.	mg.	ug.
Göldencrone, Viggo	g.	mg.	mg.	ug.
Hänschell, Albert	mg.	ug.	ug.	ug.
Jacobsen, Jacob	mg.	ug.	ug.	ug.
Lehmann, Orla	g.	mg.	g.	ug.
Leschly, Peter	g.	g.	ug.	mg.
Madsen, Christian	mg.	mg.	mg.	mg.
Marcussen, Ulrik	mg.	mg.	g.	mg.
Ortved, Hans	mg.	mg.	mg.	mg.
Pfeiffer, Jacob	mg.	mg.	ug.	mg.
Regenburg, Sophus	g.	g.	ug.	ug.
Rimestad, Christian	g.	ug.	ug.	ug.
Saabye, Jacob	g.	mg.	g.	mg.
Scheuermann, Valdemar	mg.	g.	ug.	mg.
Suenson, Hans	g.	g.	mg.	g.
Sørensen, Søren	mg.	ug.	ug.	ug.
Thomsen, Theodor	mg.	ug.	mg.	mg.
Thorson, Henrik	ug.	ug.	ug.	tg.
Thaysen, Jes.	ug.	g.	tg.	g.
	Tydsk.	Fransk.	Geographi.	Engelsk.
Jensen, Christian *)	ug.	mg.	mg.	ug.

*) Efter tidligere at have bestaaet Prøven i Geographi ved Slesvigs Domskole, fik han af Ministeriet Tilladelse til her at underkaste sig Prøven i de øvrige Fag, med Engelsk istedenfor Naturhistorie.

Fremdeles afholdtes, i Overværelse af Prof. Bjerring og Prof. Mundt som Examenscommissairer, den Sidste tildeels som Censor, den fuldstændige Real-Afgangsprøve: skriftlig (Udarbejdelser i Modersmaalet, nemlig Gjengivelse og fri Afhandling; tysk og engelsk Stil; arithmetisk Opgave og Regning; geometrisk Opgave og geometrisk Tegning, foruden Frihaandstegning og Skrivning) den 5de, 9de, 10de og 11te Juni; mundtlig. Dagene fra den 4de til den 9de Juli, i Tydsk (Cand. jur. M. Funch; Kammerjunker J. Holten, Cand. theol. G. Exner); Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Kammerjunker J. Holten, Revisionsassistent F. Ibsen); Engelsk (Revisionsassistent F. Ibsen; Kammerjunker J. Holten, Cand. polyt. H. A. Andresen); Historie (Stud. mag. A. Falkman; Redacteur C. V. Rimestad, Cand. theol. A. Ingerslev); Geographi (Cand. jur. M. Petersen; Redacteur C. V. Rimestad, Cand. theol. A. Ingerslev); Arithmetik. Geometri og Naturlære (Cand. polyt. H. A. Andresen; Prof. C. Mundt, Exam. polyt. J. Møller); Naturhistorie (Cand. phil. J. A. Severin; Docent F. Didrichsen, Cand. phil. L. Jørgensen). Udarbejdelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Kammerjunker J. Holten og Cantor N. Krossing; Frihaandstegning og Skrivning af Exam. polyt. J. Møller, Cand. phil. L. Jørgensen og Tegnrelærer C. E. Petersen.

Følgende 3 af 1ste Realclasses ældre Hold „bestode“ Prøven:

Burmeister, Hartvig, en Søn af Mechanicus Burmeister her i Staden, indkom i Skolen September 1857.

Hansen, Carl, en Søn af Skibscapitain Hansen her i Staden, indkom i Skolen August 1857.

Hansen, Johan, en Søn af Brændevinsbrænder Hansen her i Staden, indkom i Skolen Februar 1857.

De enkelte Charakterer vare:

	Modersmaalet.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Naturhistorie.	Skrivning og Tegning.
Burmeister, Hartvig . . .	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	tg.	tg.	g.	g.	mg.
Hansen, Carl	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	g.	g.	g.	mg.
Hansen, Johan	g.	tg.	g.	tg.	mg.	mg.	g.	tg.	g.	mg.	mg.

Skolens Disciple ere, sidst i Juni d. A., 332 (ifjor 321).

De ere fordeelte i følgende 14 (tildeels 15) Classer:

Afgangsslassen	A med 22 Disciple.	
—	B — 23 —	
Overgangsslassen	— 26 —	
3die studerende Classe	A — 12 —	} *)
—	B — 13 —	
4de	— 20 —	
4de	— 21 —	
5te	— 20 —	
5te	— 11 —	} **)
2den Realclasse	— 15 —	
1ste	— 16 —	
1ste Fælledsclasse	A — 17 —	
—	B — 21 —	
2den	A — 20 —	} *)
—	B — 20 —	
1ste Underclasse	— 21 —	
2den	— 23 —	
3die	— og Forbel. — 11 —	

I omstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling er Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig Summen af de for de enkelte Classer anførte Timer, da den tillige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Underviisning i de deelte Classer, forat det virkelige Timeantal kan blive angivet.

*) I enkelte Timer forenede. **) I Latintimerne have Realdisciplene Tillægstimor i de fælleds Fag.

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Høiere Classer.	Afg. AogB.	Ovg.	III. AogB	IV. AogB	V. AogB	1 R.	2 R.)	Timer ialt.
Latin	9	7	8	8	8	..	..	67
Græsk	5	4	5	5	..	..	..	31
Hebraisk	(2)	..	..	..	..	..	..	2
Dansk	2	2	2	2	2	3	3	20
Tydsk	..	3	2	2	2	3	3	19
Fransk	..	3	2	2	2	3	3	18
Engelsk	..	..	..	1	2	3	3	10
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2	18
Historie	3	2	2	2	2	2 ^{*)}	2	23
Geographi	..	2	2	2	2	2	2	14
Mathematik og Regning....	4	3	4	4	3	6	6	43
Naturhistorie	..	3	2	2	2	2	3	16
Naturlære.....	3	..	..	..	..	3	..	9
Tegning	..	..	..	..	1	2	2	5
Skrivning	..	..	..	..	2	2	2	6
Gymnastik og Svømning ...	1	1	1	1	2	1	2	12
	29	32	32	33	32	34	33	313

Lavere Classer.	1 Fælledscl. A og B.	2 Fælledscl. A og B.	1 Undercl.	2 Undercl.	3 Undercl.	Forbered.	Timer ialt.
Dansk	3	3	6	8	8	8	31
Latin	6 0	..	..	..	..	..	12
Tydsk	2 3	5	3	3	..	..	17
Fransk	3	3	3	..	..	..	15
Engelsk	2	3	..	..	..	..	8
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	3	..	14
Historie	2	2	..	..	..	..	7
Geographi	2	2	2	2	3	..	14
Mathematik og Regning	3 6	3	4	4	5	5	27
Naturhistorie	2	2	2	2	..	..	11
Musiklære og Sang	1	2	1	2	2	2	6
Tegning	0 2	2	2	2	2	2	10
Skrivning	2	2	3	3	5	5	17
Gymnastik og Svømning	2	2	2	2	2	2	8
	32	33	30	30	30	24	197

*) I de fleste Fag forenet med Vte B.   **) Det ældre Hold 3 Timer.

Skolens Lærere.

- M. Hammerich, Prof., Cand. theol. og Dr. phil., Lærer i Latin i næstøverste Classe 1831 og 1834, Forstander for Skolen siden 12te December 1842; læser Dansk i Afgangsclassen og i 1ste Realclasse (siden August 1841 og April 1844), Latin i Afgangsclassen (siden Decbr. 1842), tysk Litteratur i Overgangsclassen; 12 Timer ugentlig.
- Hr. N. U. Krossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste Octbr. 1828; Dansk i 5te studer. Cl. A og B, 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl., 1ste og 2den Undercl.; 28 Timer.
- Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden August 1830; Fransk i alle Classer undtagen i 5te studer. Cl. B og 2den Realcl.; 30 Timer.
- Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Marts 1832; Naturhistorie i 5te studer. Cl. A, 1ste Fælledscl. B, 2den Fælledscl. A og B og 1ste Undercl., Geographi i 2den Fælledscl. A og B, Skrivning i 5te studer. Cl. A og B, 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og 2den Fælledscl.; 24 Timer.
- Hr. J. H. C. Scheer, Krigsraad og Dbm., Lærer siden September 1833; Gymnastik og Svømning i alle Classer, Tegning i 3die Undercl. og Forberedelsescl.; 22 Timer.
- Hr. A. Ingerslev, Cand. theol., Lærer siden Marts 1851, deltager i Inspectionen siden Januar 1853; Historie i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die studer. Cl. A og B, Geographi i Overgangsc., 3die studer. og 4de studer. Cl. B., Dansk i Overgangsc., 3die studer. og 4de studer. Cl. A og B, Religion i 1ste Realcl. samt Græsk i 3die stud. Cl. A og B; 35 Timer.
- Hr. G. A. Exner, Cand. theol., Lærer siden Jan. 1856; Religion i Afgangsc. A og B og 2den Undercl. samt Hebraisk i Afgangsc.; 8 Timer.
- Hr. A. Andresen, Cand. polyt., Lærer siden Febr. 1858, deltager i Inspectionen siden October 1858; Matematik i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die studer. Cl. A og B og 1ste Realcl., Naturlære, geometrisk Tegning og Regning i 1ste Realcl. samt Naturlære i Afgangsc. A og B; 36 Timer.
- Hr. Fr. Ibsen, Revisionsassistent under Postvæsenet, Lærer siden December 1858; Engelsk i alle Classer, Tydsk i 5te studer. Cl. A; 20 Timer.
- Hr. Edv. Holm, Dr. phil., Docent ved Universitetet, Lærer siden August 1859; Latin i Afgangsc. A og B; 14 Timer.
- Hr. M. Funch, Cand. jur., Kgl. Fuldmægtig, Lærer siden Novbr. 1860; Tydsk i Overgangsc., 3die A og B, 4de studer. Cl. B og 1ste Realcl.; 11 Timer.
- Hr. M. Petersen, Cand. jur., Lærer siden Januar 1861; Tydsk i 2den Fælledscl. A og B og 2den Undercl., Historie i 2den Fælledscl. A og B og Geographi i 1ste Realcl.; 15 Timer.
- Hr. A. Falkman, Stud. magist., Lærer siden Februar 1861; Historie i

- 4de studer. Cl. A, 5te studer. Cl. A og B, 1ste og 2den Realcl. og 1ste Fælledscl. A, Geographi i 5te studer. Cl. A og 1ste Fælledscl. A; 15 Timer.
- Hr. Chr. Müller, Cand. theol., Lærer siden Septbr. 1861; Religion i 4de studer. Cl. B, 5te studer. Cl. B og 2den Realcl. samt 1ste Fælledscl. A, Geographi i 3die Undercl. og Regning i 2den Undercl.; 13 Timer.
- Hr. J. A. Severin, Cand. phil., Lærer siden Februar 1862; Naturhistorie i Overgangscl., 3die og 5te studer. Cl. B., 1ste og 2den Realcl.; 9 Timer.
- Hr. A. Larsen, Cand. theol., Lærer siden August 1862; Græsk i Afgangsc. A og B og 4de studer. Cl. A og B, Latin i 4de studer. Cl. B; 24 Timer.
- Hr. G. Fistaine, Dr. philos., Lærer siden Marts 1863; Latin i 4de studer. Cl. A, 5te stud. Cl. A og 1ste Fælledscl. A, Tydsk og Fransk i 5te studer. Cl. B og 2den Realcl. samt Tydsk i 1ste Fælledscl. B; 31 Timer.
- Hr. O. Bache, Stud. theol., Lærer siden Januar 1864; Dansk i 3die Undercl. og Forberedelsescl., Tydsk i 1ste Undercl. og Latin i 1ste Fælledscl. B; 17 Timer.
- Hr. J. Møller, Exam. polyt., Lærer siden Januar 1864; Arithmetik i 1ste Fælledscl. B, Regning i 1ste Fælledscl. A og B, Skrivning i 1ste Fælledscl. B, Tegning i 5te studer. Cl. A, 1ste Realcl. samt 1ste Fælledscl. B, Historie i 1ste Fælledscl. B; 16 Timer.
- Hr. P. K. Blichert, Cand. philol., forh. Collaborator ved Slesvigs Domscole, Lærer siden Marts 1864; Græsk i Afgangsc. A og B samt Overgangsc.; 8 Timer.
- Hr. Chr. Otterstrøm. Cand. polyt., Lærer siden Mai 1864; Matematik i 4de studer. Cl. A og B og 2 Realcl., Arithmetik og Regning i 5te studer. Cl. A og B, 2den Realcl., 2 Fælledscl. A og B samt Tegning i 2den Realcl., 1ste Fælledscl. B, 2 Fælledscl., 1ste og 2den Undercl.; 31 Timer.
- Hr. J. Krog, Hjelpepræst ved St. Johannes Kirken, Lærer siden August 1864; Religion i Overgangsc., 3die studer. Cl., 4de studer. Cl. A. og 5te studer. Cl. A. samt Latin i 5te studer. Cl. B; 18 Timer.
- Hr. H. Hammerich, stud. medic., Lærer siden August 1864; Geographi i 1ste og 2den Undercl., Naturhistorie i 2den Undercl. og Regning i 1ste Undercl.; 10 Timer.
- Hr. G. Leerbeck, stud. medic., Lærer siden August 1864; Tydsk i 1ste Fælledscl. A, Skrivning i 1ste, 2den og 3die Undercl. samt Forberedelsescl.; 13 Timer.
- Hr. J. Sahlertz, Stud. magist., Lærer fra Januar til Decbr. 1863 og siden Decbr. 1864; Naturhistorie i 4de studer. Cl. A og B samt 2den Realcl., Geographi i 1ste Fælledscl. B, Regning i 3die Undercl. og Forberedelsescl. samt Musiklære i 1ste og 2den Fælledscl.; 15 Timer.
- Hr. F. Zeuthen, Cand. theol., Lærer siden Decbr. 1864; Religion i 1ste Fælledscl. B, 2den Fælledscl. A og B samt 3die Undercl., Musik-

lære og Sang i 1ste, 2den og 3die Undercl. samt Forberedelsescl.; 11 Timer. (Cand. theol. S. Schjøtt har i de sidste Skolemaaneder vicarieret for Hr. Zeuthen).

Hr. C. Iversen, Cand. philol., forh. Adjunct ved Haderslev lærde Skole, Lærer siden Marts 1865; Latin i Overgangscel. og 3die studer. Cl. A og B, Geographi i 4de studer. Cl. A, 5te studer. Cl. B og 2den Realel. samt Historie i 1de studer. Cl. B og Tydsk i 1de studer. Cl. A; 25 Timer.

Næste Aar bruges følgende Lærebøger.

Forberedelsesclassen.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 1ste Coursus, for Begyndere (ny Udg.). Schneekloths Regnebog, 1ste Deels 1ste Afdeling (3die Udg.).

3die Underclasse.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 1ste Coursus (ny Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (6te Udg.). Krossings Opgaver til Øvelse i Stil (3die Udg.). Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Børn (1856). Et Atlas (helst Blankensteiners). Et Hefte af Helstedes Tegnebog (nærmere bestemt for hver Enkelt).

Anm. Da Atlas, her og i de øvrige Classer, skal medbringes hver Geographitime, maa det, for at være mindre ubehageligt, helst indbindes paa Fals.

2den Underclasse.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 2det Coursus. Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel. Krossings Opgaver til Øvelse i Stil. Hallagers tydske Læsebog (en nyere Udgave eller en ældre med Omtryk af de første Ark). Luthers lille Katechismus. Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Børn (1856). Et Atlas. Krarup-Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jørgensens Forskrifter, med Tillægsh. Et Hefte af Helstedes Tegnebog (nærmere bestemt for hver Enkelt).

1ste Underclasse.

Funchs danske Læsebog for de lavere Classer. Krossings poet. Læsebog, 1ste Deel. Krossings Opgaver til Øvelse i Stil. Hallagers tydske Læsebog (Udg. efter 1850). Borrings Manuel de langue française (8de Oplag, 1856). Balslevs Bibelhistorie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Geographi for smaa Børn. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie, ved Tauber. Matzens Hovedregningsopgaver, 1ste Hefte. C. Bulls kortfattede Musikkære. Fr. Jørgensens Forskrifter, med Tillægsh. Et Hefte af Helstedes Tegnebog (nærmere bestemt for hver Enkelt).

2den Fælledsclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk Grammatik (6te Udg.). Rungs tydske Læsebog for Begyndere (sidste Udg.). Mate-

rialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). Borrings Manuel de langue française (Sde Opl.). Fistaines engelske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographi (Udg. 1865). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. C. Bulls kortf. Musyklære. Jørgensens Forskrifter, med Tillægshfte.

1ste Fælledsclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Rungs tyske Læsebog for Begyndere. Materialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker. Ingerslevs franske Gram. (ny Udg.). Fistaines engelske Elementarbog. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Matzens Hovedregningsopgaver. C. Bulls Sange til Skolebrug, for 2 Stemmer, 1ste Saml. (5te Oplag). Jørgensens Forskrifter, med Tillægshfte. — [For de Latinlæsende tillige: Madvigs lat. Sproglære (1de, forkortede Udg.); Bergs og Møllers lat. Læsebog, 1ste Deel (2den Udg.). — For Realdisciplene tillige: Simonsens tyske Formlære, 3die Udg. Steens elem. Arithm.]

2den Realclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel. Hammerich: Svenske Læsestykker. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Simonsens tyske Formlære (3die Udg.). Material. af Jürs og Rung. Fistaines franske Læsebog (1858). Ingerslevs franske Grammatik. The Illustrated London Reading Book. Fistaines Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboens engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslev: Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Barfods mindre Læsebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyreriget (ny Udg.). Strøms Begyndelsesgrunde i Plantelæren (1861). Mundts Læsebog i Plangeometri (1864). Steens elem. Arithm. og Algebra. Jørgensens Forskrifter, med Tillægshfte.

1ste Realclasse.

Flors danske Sproglære (1858). Hammerich: Svenske Læsestykker. Schillers Wilhelm Tell. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Simonsens tyske Formlære. Funchs kortfattede tyske Syntax. Mémie's Mosaïque. Ingerslevs franske Gram. The Illustrated London Reading Book. Fistaines engelske Fortællinger. Fistaines Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboens engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Barfods mindre Læsebog i Danmarks Historie. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyreriget (ny Udg.). Strøms Begyndelsesgrunde af Plantelæren (1861). Mundts Læsebog i Plangeometri. Steens elem. Arithm. og Algebra. Andresen: Udfoldninger. Holten: Læren om Naturens almindelige Love (2den Udg.). Johnstrups Chemi. Fr. Jørgensens Forskr., med Tillægshfte.

5te studerende Classe.

Cornelius Nepos (Stereotyp-Udg.). Madvigs lat. Sproglære (4de, forkortede Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Simonsens tyske Formlære (3die Udg.). Pistaines franske Læsebog (1855). Ingerslevs franske Gram. The Illustrated London Reading Book. Mariboers engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget (ny Udg.). Steens elem. Arithm. Jørgensens Forskr., med Tillægsh.

4de studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Cæsars galliske Krig (Whittes Udg.). Madvigs lat. Sproglære (4de, forkortede Udg.). Bergs græske Formlære (1862). Bergs græske Læsebog, 1ste Afdeling (1863). Hammerich: Svenske Læsestykker. Hjorts tyske Læseb. (pros. Deel). Simonsens tyske Forml. Funchs kortfattede tyske Syntax. Pistaines franske Læsebog. Ingerslevs franske Gram. The Illustrated London Reading Book. Mariboers engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Strøms Begyndelsesgr. af Plantelæren (1861). Mundts Lærebog i Plangeometri (1864). Steens element. Arithm. og Algebra.

3die studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Ovids Metamorph. (den Teubnerske Udg.). Cæsars galliske Krig. Madvigs lat. Sproglære. Ingerslevs Material. til latinske Stile. Bergs græske Læsebog for andet Aars Kurs. Xenophons Anabasis. Bergs græske Formlære. Hammerich: Svenske Læsestykker. Hoffmann: Ausgew. Novellen. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Simonsens tyske Formlære. Funchs kortfattede tyske Syntax. Mérimée's Mosaïque. Le petit Jeannot. Ingerslevs franske Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Det Nye Testament. Hammerich: 100 Psalmer. Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Rimestads mindre Geogr. Erslev: De tre nordiske Rigers Geographi. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Strøms Begyndelsesgr. af Plantelæren. Mundts Lærebog i Plangeometri (ny Udg.). Steens Algebra.

Overgangsslassen.

Livius 21. og 22. Bog (helst Madvigs Udg.). Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Virgil (helst i en Udgave med Anm.). Madvigs lat. Sproglære. Ingerslevs Material. til latinske Stile. Tregders Mythologi. Homers Odyssee. Xenophons Anabasis. Bergs græske Formlære. Hammerich: Svenske Læsestykker. Schillers Wallenstein. Hjorts tyske Læseb. pros. Deel. Simonsens tyske Formlære. Funchs kortf. tyske Syntax. Mérimée's Mosaïque. Dubb: Handbok i Franska språket och litt. Le petit Jeannot. Ingerslevs franske Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Det Nye Testament. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Barfods Lærebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geographi. Erslev: De tre nordiske Rigers Geographi. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Strøms Begyndelsesgr. af Plantelæren. Mundts Lærebog i Geometri (ny Udg.). Steens Algebra.

Afgangsclassen.

Cicero: Cato major. Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Verrin. Taler (Halms Udg.). Quinctilians Instit. orat., 10de Bog. Sallusts Jugurtha. Virgil (helst Udg. med. Anm.). Horats (Igl.). Madvigs Carmina selecta. Flemmers Sølvalderens pros. Forf. Madvigs lat. Sprogl. Material. til lat. Stile af Henrichsen, 1ste Hefte (1832). Bojesens rom. Antiqv. Tregs Litteraturhist. Homer. Stolls Anthologi, 1ste Hefte. Platons Apologi. Kriton og Eutyphron. Bergs græske Formlære. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Barfods Lærebog i Danmarks Historie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Estrups Lærebog i Verdensch. Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Ingerslev: Det første Korstog. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Holten: Læren om Naturens alm. Love (2den Udg.). Mundts Lærebog i Geometri. Steens Algebra. Andresen: Udfoldninger. Mundts Stereometri (1862). Julius Petersens Trigonometri. Mundt: Grundtræk af Astronomien (1859). (Det yngre Hold: Dubbs Handbok i Franska språket och litteraturen.)

Afgangsprøven for Studerende, 2den Deel, og Overgangsprøven.

Skriftlig: Torsdag 22de Juni Kl. 9-1 Udarbeidelse i Modersmaalet (Gjengivelse), 4-8 Arithmetisk Opgave; Fredag 23de Juni 9-1 Latinsk Stil, 4-8 Geometrisk Opgave; Mandag 26de Juni 9-1 Udarbeidelse i Modersmaalet (fri Opgave). 4-8 Oversættelse fra Latin til Dansk.

Mundtlig: Tor-dag 30te Juni Kl. 12 (I) Historie; Fredag 31te Juni Kl. 5 (II) Historie; Mandag 3die Juli Kl. 4 (I) Latin; Tirsdag 4de Juli Kl. 4 (II) Latin, Kl. 6 (I) Religion; Onsdag 5te Juli Kl. 4 (III) Latin, Kl. 5 (I) Naturlære. Kl. 6 (II) Religion; Torsdag 6te Juli Kl. 10 (I) Græsk, Kl. 5 (II) Naturlære, Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Hebraisk; Fredag 7de Juli Kl. 10 (II) Græsk, Kl. 10 (I) Matematik; Løvedag 8de Juli Kl. 10 (II) Matematik.

Tirsdag 11te Juli Kl. 4 $\frac{1}{2}$ (II) Fransk, Kl. 5 (I) Geographi; Onsdag 12te Juli Kl. 4 $\frac{1}{2}$ (I) Fransk, Kl. 5 (II) Geographi; Torsdag 13de Juli Kl. 4 $\frac{1}{2}$ (I) Tydsk, Kl. 5 (II) Naturhistorie; Fredag 14de Juli Kl. 5 (I) Naturhistorie, (II) Religion; Løvedag 15de Juli Kl. 4 $\frac{1}{2}$ (II) Tydsk, Kl. 5 (I) Religion.

Real-Afgangsprøven.

Skriftlig: Torsdag 22de Juni 9-1 Udarbeidelse i Modersmaalet (Gjengivelse), 4-8 Regning; Fredag 23de Juni 9-1 Geometrisk Opgave, 4-8 Tydsk Stil; Mandag 26de Juni 9-1 Udarbeidelse i Modersmaalet (fri Opgave), 4-8 Geometrisk Tegning; Tirsdag 7de Juni 9-1 Arithmetisk Opgave, 4-8 Engelsk Stil.

Mundtlig: Onsdag 28de Juni Kl. 4 Historie, Kl. 5 $\frac{1}{2}$ Geographi; Torsdag 29de Juni Kl. 4 $\frac{1}{2}$ Matematik, Naturlære og Tydsk, Kl. 6 Fransk; Løvedag 1ste Juli Kl. 6 Engelsk; Mandag 3die Juli Kl. 5 Naturhistorie.

Den skriftlige Deel af Aarsprøven.

- Afgangsscl. Mandag 10de Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Latinsk Stiiil, 4-7 Historisk
(i Nr. 13.) Afhandling; Tirsdag 11te Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Latinsk Oversættelse, 4-7 Arithmetik; Onsdag 12te Juli 8-11 Religionsafhandling, 4-7 Geometri.
- Overgangsscl. Tirsdag 4de Juli 8-11 Dansk Stiiil 4-7, Matematik.
(i Nr. 10) Onsdag 5te Juli 8-11 Latinsk Stiiil, 4-7 Græsk Oversættelse.
og Nr. 13.) Torsdag 6te Juli 8-11 Latinsk Oversættelse.
- 3die stud. Cl. Mandag 10de Juli 8-11 Matematik, 4-7 Tydsk Stiiil.
(i Nr. 9.) Tirsdag 11te Juli 8-11 Dansk Stiiil, 4-7 Græsk Oversættelse.
Onsdag 12te Juni $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Latinsk Oversættelse, 4-7 Latinsk Stiiil.
- 4de stud. Cl. Mandag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ - $11\frac{1}{2}$ Tydsk Stiiil.
(i Nr. 11.) Tirsdag 11te Juli 8-10 Arithmetik, 11-2 Latinsk Stiiil.
Onsdag 12te Juli 4-7 Dansk Stiiil.
- 5te stud. Cl. A. Mandag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ - $11\frac{1}{2}$ Latinsk Stiiil.
(i Nr. 13.) Tirsdag 11te Juli 11-2 Dansk Stiiil.
Onsdag 12te Juli 11-1 Arithmetik.
- 5te stud. Cl. B. Mandag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ - $11\frac{1}{2}$ Latinsk Stiiil
(i Nr. 9; Arithm. Tirsdag 11te Juli 11-2 Dansk Stiiil.
i Nr. 11.) Onsdag 12te Juli 4-6 Arithmetik.
- 1ste Realcl. Mandag 10de Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Dansk Stiiil (I), 11-12 Fransk
(i Nr. 10.) Dictat, $4\frac{1}{2}$ - $6\frac{1}{2}$ Regning; Tirsdag 11te Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Tydsk
Stiiil, 11-2 Engelsk Stiiil, 4-7 Dansk Stiiil (II); Onsdag
12te Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Matematik, 11-2 Geometrisk Tegning.
- 2den Realcl. Mandag 10de Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Dansk Stiiil, 12-1 Fransk
(i Nr. 10, men Dictat, $4\frac{1}{2}$ - $6\frac{1}{2}$ Arithmetik; Tirsdag 11te Juli 4-6 Reg-
Arithm. og ning; Onsdag 12te Juli $7\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Engelsk Stiiil, 11-12
i Nr. 15) Geometrisk Tegning, 5-7 Tydsk Stiiil.
- 1ste Fælledscl. Onsdag 12te Juli 8- $9\frac{1}{2}$ Regning, $9\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Engelsk Dictat,
A. (i Nr. 2.) $10\frac{1}{2}$ - $12\frac{1}{2}$ Dansk Stiiil, $12\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ Latinsk Stiiil.
- 1ste Fælledscl. Onsdag 12te Juli 8-9 Engelsk Dictat, 9-11 Tydsk eller
B. (i Nr. 3; Lat. Latinsk Stiiil, 11- $12\frac{1}{2}$ Regning, $12\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ Dansk Stiiil,
Stiiil i Nr. 12.) $6-7\frac{1}{2}$ Arithmetik (Realdisciplene).
- 2den Fælledscl. Onsdag 12te Juli 8- $9\frac{1}{2}$ Regning, $9\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Tydsk Dictat,
(i Nr. 20.) 11-12 Engelsk Dictat, 1- $2\frac{1}{2}$ Dansk Stiiil.
- 1ste Undercl. Onsdag 12te Juli $8\frac{1}{2}$ - $9\frac{1}{2}$ Retskrivning, $9\frac{1}{2}$ -11 Regning,
(i Nr. 4.) 11-12 Tydsk Dictat.
- 2den Undercl. Onsdag 12te Juli $9\frac{1}{2}$ - $10\frac{1}{2}$ Retskrivning, $10\frac{1}{2}$ -12 Regning.
(i Nr. 6.)
- 3die Undercl. Onsdag 12te Juli 8-9 Retskrivning, 9- $10\frac{1}{2}$ Regning.
(i Nr. 7.)

(Proveskrivning er udført i Skolcaarets sidste Skrivetimer.)

Den mundtlige Deel af Aarsprøven.

(I Klammer er tilføjet Numeret paa det Læseværelse, hvor Prøven afholdes; Nr. 1-7 er i Stuen, Nr. 8-16 paa anden Sal, Nr. 17 paa tredje Sal.

Naar ikke en heel Classe bliver overhørt under Ect, delos Discipleno efter deres Navnebogstaver.)

Afgangsslassen, A-J.

(i Værelset Nr. 17)

Mandag	17 Juli,	10-11	Hebraisk,	11-2	Latin,	6-8	Græsk.
Tirsdag	18 —,	8-10	Arithmetik.	10-12	Geometri,	4-6	Religion.
Torsdag	20 —,	8-10	Naturlære,	10-12	Historie.		

Afgangsslassen, L-T.

(i Værelset Nr. 2, men Latin og Hebraisk i Nr. 17.)

Mandag	17 Juli,	8-10	Græsk,	10-11	Hebraisk,	11-2	Latin.
Tirsdag	18 —,	12 ¹ / ₂ -2 ¹ / ₂	Naturlære,	4-6	Arithmetik,	6-8	Geometri.
Torsdag	20 —,	8-10	Historie,	10-12	Religion.		

Overgangsslassen, B-Ka.

(i Værelset Nr. 8.)

Tirsdag	27 Juni,	11-2	Historie,	12-3	Græsk.		
Onsdag	19 Juli,	4-6	Arithmetik,	6-8	Latin.		
Torsdag	20 —,	10-12	Geometri.				

Overgangsslassen, Kl-T.

(i Værelset Nr. 16.)

Tirsdag	27 Juni,	11-2	Historie,	12-3	Græsk.		
Onsdag	19 Juli,	4-6	Latin,	6-8	Geometri.		
Torsdag	20 —,	12-2	Arithmetik.				

3die studerende Classe A.

(i Værelset Nr. 16, men Tydsk i Nr. 2)

Mandag	17 Juli,	8-9 ¹ / ₂	Geometri,	9 ¹ / ₂ -11	Naturhistorie,	1-2 ¹ / ₂	Arithmetik.
Tirsdag	18 —,	8-9 ¹ / ₂	Historie,	9 ¹ / ₂ -11	Geographi.		
Torsdag	20 —,	4-5 ¹ / ₂	Latin,	7-8 ¹ / ₂	Tydsk.		
Fredag	21 —,	8-9 ¹ / ₂	Græsk,	9 ¹ / ₂ -11	Fransk.	11-12 ¹ / ₂	Religion.

3die studerende Classe B.

(i Værelset Nr. 8)

Mandag	17 Juli,	12-1 ¹ / ₂	Religion,	4-5 ¹ / ₂	Arithmetik,	5 ¹ / ₂ -7	Geometri,
					7-8 ¹ / ₂	Tydsk.	
Tirsdag	18 —,	12-1 ¹ / ₂	Historie,	6-7 ¹ / ₂	Græsk.		
Torsdag	20 —,	4-5 ¹ / ₂	Geographi.				
Fredag	21 —,	8-9 ¹ / ₂	Fransk,	9 ¹ / ₂ -11	Latin,	11-12 ¹ / ₂	Naturhistorie.

4de studerende Classe A.

(i Værelset Nr. 14.)

Mandag	17 Juli,	8-10	Fransk,	10-12	Græsk,	4-6	Geometri.
Tirsdag	18 —,	8-10	Latin,	10-12	Tydsk.		
Onsdag	19 —,	4-6	Naturhistorie.				
Torsdag	20 —,	8-10	Engelsk,	12-2	Religion,	6-8	Geographi.
Fredag	21 —,	8-10	Historie.				

4de studerende Klasse B.

(i Værelset Nr. 14.)

Mandag	17 Juli,	12-2	Fransk,	6-8	Geographi.		
Tirsdag	18 —,	12-2	Historie,	4-6	Latin,	6-8	Geometri.
Onsdag	19 —,	6-8	Naturhistorie.				
Torsdag	20 —,	10-12	Engelsk,	4-6	Græsk.		
Fredag	21 —,	10-12	Tydsk,	12-2	Religion.		

5te studerende Classe A., B—Kr.

(i Værelset Nr. 2.)

Mandag	17	Juli,	1-2 $\frac{1}{2}$	Naturhistorie,	5 $\frac{1}{2}$ -7	Engelsk.
Tirsdag	18	—,	11-12 $\frac{1}{2}$	Latin.		
Onsdag	19	—,	5 $\frac{1}{2}$ -7	Historie,	7-8 $\frac{1}{2}$	Geographi.
Torsdag	20	—,	12-1 $\frac{1}{2}$	Tydsck,	5 $\frac{1}{2}$ -7	Religion.
Fredag	21	—,	11-12 $\frac{1}{2}$	Fransk.		

5te studerende Classe A., Ku—W.

(i Værelset Nr. 9.)

Mandag	17	Juli,	8-9 $\frac{1}{2}$	Historie,	9 $\frac{1}{2}$ -11	Geographi.
Tirsdag	18	—,	12-1 $\frac{1}{2}$	Engelsk,	7-8 $\frac{1}{2}$	Naturhistorie.
Torsdag	20	—,	8-9 $\frac{1}{2}$	Fransk,	4-5 $\frac{1}{2}$	Latin.
Fredag	21	—,	11-12 $\frac{1}{2}$	Tydsck,	12 $\frac{1}{2}$ -2	Religion.

5te studerende Classe B.

(i Værelset Nr. 9.)

Mandag	17	Juli,	11-12 $\frac{1}{2}$	Historie,	12 $\frac{1}{2}$ -2	Religion.
Tirsdag	18	—,	4-5 $\frac{1}{2}$	Latin,	5 $\frac{1}{2}$ -7	Geographi.
Torsdag	20	—,	11 $\frac{1}{2}$ -1	Tydsck,	1-2 $\frac{1}{2}$	Fransk.
Fredag	21	—,	8-9 $\frac{1}{2}$	Naturhistorie,	9 $\frac{1}{2}$ -11	Engelsk.

Iste Realclass.

(i Værelset Nr. 2.)

Mandag	17	Juli,	10-11 $\frac{1}{2}$	Mathematik,	11 $\frac{1}{2}$ -1	Naturlære,	4-5 $\frac{1}{2}$	Tydsck,
							7-8 $\frac{1}{2}$	Engelsk.
Tirsdag	18	—,	8-9 $\frac{1}{2}$	Fransk,	9 $\frac{1}{2}$ -11	Historie.		
Onsdag	19	—,	4-5 $\frac{1}{2}$	Religion.				
Torsdag	20	—,	4-5 $\frac{1}{2}$	Geographi.				
Fredag	21	—,	9 $\frac{1}{2}$ -11	Naturhistorie.				

2den Realclass.

(i Værelset Nr. 6.)

Mandag	17	Juli,	8-10	Geographi,	12-2	Naturhistorie,	6-8	Religion.
Tirsdag	18	—,	8-10	Engelsk.				
Onsdag	19	—,	4-6	Fransk.				
Torsdag	20	—,	4-6	Geometri.				
Fredag	21	—,	8-10	Tydsck,	10—12	Historie.		

Iste Fælledsclass.

(i Værelset Nr. 6, men Religion i Nr. 17.)

Mandag	17	Juli,	10-12	Fransk,	4-6	Geographi.
Tirsdag	18	—,	10-12	Engelsk,	12-2	Naturhistorie.
Onsdag	19	—,	6-8	Latin.		
Torsdag	20	—,	11-1	Historie,	6-8	Tydsck.
Fredag	21	—,	10-12	Religion.		

Iste Fælledsclass.

(i Værelset Nr. 9.)

Mandag	17	Juli,	4-6	Historie,	6-8	Naturhistorie.
Tirsdag	18	—,	8-10	Geographi,	10-12	Latin.
Onsdag	19	—,	4-6	Religion,	6-8	Engelsk.
Torsdag	20	—,	9 $\frac{1}{2}$ -11 $\frac{1}{2}$	Fransk,	5 $\frac{1}{2}$ -7 $\frac{1}{2}$	Tydsck.

2den Fælledsclass.

(i Værelset Nr. 17.)

Mandag	17	Juli,	8-10	Geographi,	4-6	Naturhistorie.		
Tirsdag	18	—,	12-2	Fransk,	6-8	Religion.		
Onsdag	19	—,	4-6	Engelsk,	6-8	Tydsck.		
Torsdag	20	—,	12-2	Dansk,	4-6	Musiklære,	6-8	Historie.

2den Fælledsclasse B.

(i Værelset Nr. 8, men Musiklære i Nr. 17.)

Mandag 17 Juli,	8-10 Dansk, 10-12 Tydsk.
Tirsdag 18 —,	8-10 Historie, 10-12 Fransk, 4-6 Naturhistorie.
Torsdag 20 —,	8-10 Geographi, 12-2 Religion, 5½-7½ Engelsk.
Fredag 21 —,	8-10 Musiklære.

1ste Underlasse.

(i Værelset Nr. 16.)

Mandag 17 Juli,	11-1 Naturhistorie, 4-6 Tydsk, 6-8 Geographi.
Tirsdag 18 —,	11-1 Dansk, 4-6 Musiklære.
Torsdag 20 —,	10-12 Religion, 6-8 Fransk.

2den Underlasse.

(i Værelset Nr. 6.)

Tirsdag 18 Juli,	4-5½ Geographi, 5½-7 Tydsk.
Torsdag 20 —,	8-9½ Dansk, 9½-11 Naturhistorie, 1-2½ Religion.

3die Underlasse og Forberedelsesclassen.

(i Værelset Nr. 16.)

Tirsdag 18 Juli,	1-2½ Dansk, 6-7½ Geographi.
Torsdag 20 —,	8-9½ Religion.

Skoleundervisningen ophører for Overgangsslassen Løvedag Middag den 1ste Juli, — for Afgangsslassen, 3die, 4de og 5te studerende samt 1ste og 2den Realclasse Onsdag Middag den 5te Juli, — for 1ste og 2den Fælledsclasse Løvedag Middag den 8de Juli, — for 1ste, 2den og 3die Underclasse samt Forberedelsesclassen Tirsdag Middag den 11te Juli.

Til at overvære den mundtlige Prøve indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Liste over Udfaldet vil være fremhængt fra 1ste August.

Nye Disciple prøves, Kl. 10, Løvedag den 15de Juli og Onsdag den 19de Juli. (Udenbyes tillige Tirsdag den 22de August, Kl. 10.)

Onsdag den 23de August, Kl. 8, begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.
